Nr. 101 Sibiiu, Marţi 21 Septembre (4 Octobre) 1904. Anul LII

TELEGRAFUL ROMAN,

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Biserica şi problemele sociale.

II.

Cel-ce clădeşte esaminéză înainte de tóte solul pe care vrea sĕ zidéscă, ear' în urmă alege materialul de clădire. Şi unul şi altul sunt condiţiuni esenţiale ale unei zidiri. Solul nepotrivit face că se dărîmă edificiul nainte de a fi terminat, ear' materialul necorĕspundĕtor nu se póte folosí Păreţii din asemenea material ori că se desfac încă sub durata zidirei, ori că nu sufer povară, şi nu pot corĕspunde destinaţiunei. In ambe casurile nu ştie momentul când se surupă edificiul, care 'l póte vulnera, dacă nu ucide. Ornamentările în zidire sunt lucrări numai de a doua mână.

Aceste adevĕruri, aşa cred, sunt fórte evidente.

In desvoltarea sa, biserica se póte asemăna cu un grandios edificiu, care a *resistat* multor furtune, *interne şi esterne*. Şi a resistat fiind-că deplin solidă i-a fost basa pe care este întemeiată şi deplin durabil materialul din care s'a format edificiul.

Prin cuvintele Mântuitoriului: Şi iată eu cu voi sunt până la sfârşitul vieţii" datu-ni-s'a speranţa, că biserica esista-va până va esista viéţă omenéscă. Atât de senine, atât de naturale sunt învĕţăturile şi moralul ce 'l predică biserica, în cât numai ómeni depărtaţi de Dzeu pot sĕ le combată, sĕ le defaime. Că sunt şi de acestia, nu avem lipsă sĕ dovedim. Esperienţa de tóte zilele comprobéză faptul. Numĕrul lor se va micşora însĕ mult, când va strălucí *sus* steagul pe care stă scrisă devisa: *Curăţenia şi naturalitatea nefalsificată a învĕţăturilor pe basa sfintei scripturi, a canónelor şi tradiţiunei nedenaturale bisericeşti.*

Nu rîvnesc la gloria de a devení reformator; dar' atât pot şi trebue sĕ susţin, că vederile secolilor trecuţi şi-au lăsat urmele, cari ca un fel de ornamentare esternă, ca un fel de aditamente ale serviciilor şi datinelor bisericeşti împodobesc până în ziua de azi edificiul bisericei nóstre. Se înţelege, unele forme nu mai cadréză cu spiritul timpului modern. Mulţimea, curiósă în felul seu, condusă şi de unii filosofi falsi, nu consideră simburele. Din anumite lucruri ce se împlinesc, fără nici o *judecată*, deduce că tótă instituţia e *vechitură* ce nu se mai póte susţiné.

In deosebi tinerimea esceléză cu *critica* sa. Efectele se simt. Ori-unde este vre-o adunare de caracter social (şi câte nu sunt de aceste în timpul modern al socialismului!), dintrĕ oratorii festivi nu lipseşte unul care nu ar ataca instituţiile bisericeşti. Atât de des se întêmplă acest lucru, în cât a devenit obiceiu, ceva la modă, ca lovind în organisaţia actuală de stat, sĕ se lovéscă totodată şi în biserică.

Odată sunt de vină preoţii, altădată unele prescrieri ale constituţiunii bisericeşti, şi earăşi altădată datinele. Se dă asalt şi pe motivul că biserica prea multe jertfe materiale pretinde de la credincioşi. Curentele pornite, de-şi mici la început, cresc şi devin potop, care înécă şi ce este bun şi nobil.

Intrĕ astfel de împrejurări nu mai putem priví pasivi la cele ce se desvóltă Mişcările din primăvara anului curent trebue sĕ ne convingă pe toţi, că bóla are lipsă de leac grabnic, până nu devine cangrenă.

Vom nisuí deci, ca biserică, nainte de tóte, sĕ regulăm prestaţiunile materiale ale credincioşilor, ca sĕ nu dee ansă la nemulţămiri.

Intrĕ acestea la locul întâiu vine considerată *stola preoţéscă*. Ori-cât s'a regulat ea cu întregirea de la stat, tot n'am ajuns acolo, ca preoţimea sĕ devină de toţ independentă de popor şi earăşi poporul de tot lipsit de *vexaţiunile* preotului. Şi vai de autoritatea ce o are în faţa fiilor sufleteşti preotul care silit e a purta procese cu fiii sei pentru competenţe de patrafir!

Am accentuat de nenumĕrate-ori şi voiu accentua necontenit, că acéstă anomalie trebue delăturată, ca sĕ nu vadă poporul în preot pe asupritoriul seu. In direcţiunea acésta lucră tóte confesiunile, în acésta direcţiune sĕ lucrăm şi noi până mai e timp.

Nu mai puţin trebue sĕ ne preocupe relele ce neapĕrat isvoresc din organisaţiunea nóstră actuală bisericéscă. Inţeleg *partidele* ce se ivesc prin comune în urma eserciării dreptului constituţional, asigurat prin statutul organic. Fatal devine acest drept, când întră la mijloc vederi diferite şi certe *personale*, căci poporul nostru nu e deplin matur spre a esercia constituţionalismul.

A devení retrograţi prin cassarea drepturilor e ceea ce mai puţin doresc. A tolera însĕ aceea ce se întêmplă pe unele locuri, încă nu e de loc priincios, ba stricăcios bisericii. Astfel ni-se impune a nu întârzia cu medicina. Ear' medicina nu póte fi alta de cât cooperarea armonică a *factorilor superiori bisericeşti*, cari prin ţinuta lor pot influinţa în mod calmant şi pot delătura multe din inconveniente încă în faşă, până nu iau dimensiuni păgubitóre.

Sĕ se dee mai mare grijă aşa numiţilor „fii rĕsleţi", cărora nu le convine cadrul bisericesc. Duhul cel rĕu când vrea sĕ înstrăineze credincioşii de biserică, câte nu iscodeşte! Precum sórele înaintea multora nu e destul de strălucitor, aşa fiilor rĕsleţi nu li-se par instituţiile bisericei destul de adecuate sf. scripturi. Pe tema acésta apoi combat datini, combat credinţe şi asaltéză cu tóte mijlócele fortăréţa bisericei.

De şi sunt fórte peimejdioşi acesti duşmani, contra lor nu se vor folosí de cât mijlóce blânde, pentru-ca sĕ se dovedéscă, că biserica „nu voeşte mórtea păcĕtosului, ci sĕ se întórcă" şi mai bine iartă de „şeptezeci de ori câte şepte" de cât sĕ trimită pe cineva la perdare prin procedere prea drastică. In acest punct servesc de cinosură cuvintele Domnului: „De-ţi va greşí ţie fratele tĕu, mergi şi-l cértă pe el întrĕ tine şi el *singur*, deci de te va asculta, ai dobândit pe fratele teu; ear' de nu te va asculta, ia împreună cu tine încă *unul* sau *doi*, ca în gura a două sau trei mărturii sĕ stee tot cuvêntul; ear' de nu va asculta de ei, *spune-l bisericei*, ear' de nu va asculta nici de biserică, sĕ-ţi fie ţie ca un păgân şi vameş". (Mat. 18, 15—17).

Intr'adevĕr! Câte desbinări s'au produs până acum în biserica creştină, tóte au provenit din lipsa de tact, din prea marea grăbire de a duce causele controversate înaintea forului opiniei publice.

Cu rătăciţii de astăzi a bună sémă aşa am păţí, dacă vom fi lipsiţi de prevedere şi dacă nu vom căuta sĕ-i atragem cu duhul iubirei de-aprópelui, care nici pe duşmani nu-i consideră de străini.

Vom încerca şi alt mijloc preventiv! Ca sĕ nu se dee ansă la prea mare critică faţă de biserică, se naşte trebuinţa, ca unele aşezĕminte bisericeşti, cari nu corespund timpului de faţă, sĕ le prefacem încâtva, sĕ le dăm o aşa interpretare, care sĕ fie acceptabilă şi de cei *nemulţămiţi*. Canónele s'au îngrijit a înzestra archiereii cu unele prerogative în privinţa asta. Pĕcat ar fi a nu usa de ele. S'ar delătura unele nedumeriri, ba prin esplicarea ce se dă canónelor, s'ar *idealisa* aşezĕmintele bisericeşti, căci s'ar depărta numai ceea-ce e omenesc, *nu şi esenţialul*.

Pe acest teren avem lipsă altfel de o deosebită moderaţiune. Sectele religióse tocmai acolo sporesc, unde se comit atentate la conştiinţa religióşă. Chiar de aceea numai ca ideiă sulevez causa şi mĕ reţin de la fapte concrete.

De ce stăruesc eu asupra mijlócelor ce par o reformă în biserică? Nu a reforma intenţionez, ci voiu curăţirea de balasturi, ca biserica sĕ devină o instituţiune deplin homogenă şi solidă, cum era la începutul ei, ca tóte puterile sĕ graviteze spre un *centru comun*, dându-i putere, ca cu atât mai vêrtos sĕ-şi esercieze influinţa binefăcĕtóre şi în afară. Corpul nesănĕtos — se ştie — nu póte manifesta nici o putere, e lipsit de ori-ce *acţiune*.

Vasilie Gan, protopresbiter.

Fragmente istorice.

Despre boerii din ţéra Făgăraşului.

De

Non quis sed quid.

(Urmare).

b) In Veneţia-superióră, cu 72 case şi 454 locuitori, a fost un prediu al Veneţiei-inferióre, unde astăzi formézĕ o comună separată cu o curte fiscală şi cu fosti urbarialisti ai fiscului. Numai o familie boeronală se află ací, familia Moga, cu 8 patrifamilii, carea prin diploma Annei Bornemisza la 15 Martie 1669, dată lui Stancsul Moga şi fiilor sei Dragomir, Bucur şi Aldea Moga din Veneţia-superióră, fu confirmată în statul de boer în rêndul celorlalţi boeri ai districtului Făgăraş, cu îndatorirea a serví şi el ca militar cu calul şi armătura sa la Castrul Făgăraşului. Familia Moga de Bucsum într'o inquisiţiune producţională se provócă întrĕ altele şi la diploma din anul 1669, din care se vede că şi cei din Veneţia-superióră se ţin de aceeaşi origine (v. Bucsum).

In pădurea veneţianilor se află urmele unei mănăstiri.

c) In Comana-inferióră, cu 269 case şi 1108 locuitori.

Din inscripţiunea genealogică a familiei Mone, am vĕdut, că la împărţirea primitivă întrĕ copiii lui Grigorie I a căpĕtat Mailat valea Cuciulatei, Comana valea Comanei şi Grigorie II valea Veneţiei cu rîuleţul sărat (astăzi loc de baie, şi nu e identic cu satul Părĕu).

Deóre-ce însĕ pe la începutul secol. XVI aflăm pe Mailateştii în Comana-de-jos, se vede că se mutase din Cuciulata la Comana, prin urmare că Comana neavênd succesori de sexul bărbătesc, i-au urmat în posesiunile ei din Comana condivisionalul Mailat, şi ceialalţi boeri de acolo, dintrĕ cari însemnăm ací pe următorii:

1. *Mailat de Comana et Szunyogszeg.* Mateiu Mailat boeriu din Comana, despre care se esprimă Forgach în Coment. 301 (vedi Ungar. Magazin III 174 şi Nagy Iván Magyarország Családai Majlat) că ar fi fost păstoriu Oláh, dar' pe care noi îl găsim ca asesor al scaunului boeresc din Făgăraş la a. 1509 (v. Vlad de F.-Ucsa), a avut cinci feciori: *Comsia*, *Ioan*, *Negoitia*, *Zehan recte Stefan*, şi *Dumitru*, apoi o fată *Martha*.

Ca ceialalţi boeri şi Matheiu Mailat a dat la óstea regelui un fecior cu armele şi calul sĕu, pe fiul sĕu Zehan, pe care Ungurii — neavênd atare nume propriu — l'au numit *Stefan*, şi care ajunsese la curtea regală ca cubiculariu. In acéstă calitate făcênd el parale, a trimis tatălui seu Dumitru trei sute de galbini, cu cari a cumpĕrat moşia familiei Kopan din Királyhalma vecină cu Comana de peste Olt. Actul cumpĕrăturei acesteia s'a încheiat prin scaunul boeronal al Făgăraşului sub presidiul căpitanului suprem Paul Thomori şi presentat curiei regale, carea l'a estradat în formă autentică, recomandat fiind din partea căpitanului suprem Thomori, spre aplacidare, sub motivul că Matheiu Mailat cu tótă familia sa a trecut la catolicism. La intercesiunea lui Stefan apoi şi Regele Ludovic a confirmat contractul acestei cumpĕrături în 10 Maiu 1526, înainte de a pleca la bătaia de la Mohács.

La acéstă bătaie comandant suprem a fost Paul Thomori, fostul căpitan suprem la Făgăraş, mai târziu archiepiscop de Calocea, care împreună cu regele a căḑut în acea bătaie (1526).

Şi Stefan Mailat al nostru a fost cu regele în acea bătaie, dar' i-a succes a scăpa óreşi-cum sănĕtos, şi devenì vaivodă al Ardealului şi domn al Făgăraşului, punênd mâna el şi pe moşiile boereşti din Vlădeni şi Tzintzari, ung. Szunyogszeg, de unde şi-a luat predicatul Mailat de Szunyogszeg. Luând el partida lui Ferdinand în contra lui Zápolya, fù din partea Turcilor, veniţi în ajutoriul acestuia, asediat şi prins în castelul Făgăraş (1541), apoi dus în captivitate la Constantinopol, unde a murit în anul 1551. (Va urma.)

Rolul familiei în educaţiune.

Lucrare cetită în conferenţa învĕţătorĕscă din cercul *Reghinului*, de Ioan Paicu, învĕţătoriu.

(Urmare).

Sĕ nu fiu rĕu înţeles .... Nu pretind respectul ce ar urma dintr'o pietate falsă, ignorantă, ci acela din versul lui Sion: *„limbă, lege, lucruri sfinte la strămoşi erau“*.

Mamele române mai bucuros istorisesc copiilor povesti despre *năluci, smei, stafii etc*, de cât despre *viĕţa esemplară a unui sfânt, sau despre vitejia eroilor*.

De-şi românul prin indulgenţa, dărnicia şi ospitalitatea sa a devenit proverbial, totuşi recomandăm mamelor române norma: a se ferí de a planta în inimile copiilor lor *ura de rasă, limbă şi religiunea altora*.

Păzit trebue copilul a nu se aţâţa prea de timpuriu într'însul *pisma şi ura*.

In multe din familiile nóstre însĕ, dacă pe părinţi i-a nedreptăţit cineva, fie el chiar şi vecin, nu numai ca sĕ cércă a se stinge şi în copii sentimentul de simpatie faţă de vecin, dar' capĕtă şi pedépsă copiii dacă cumva au cutezat sĕ între în curtea vecinului în jocurile lor cu băeţii duşmanului! Ce sĕ mai spunem apoi despre acei părinţi, cari cércă a se discredita unul pe altul înaintea micilor judecători ai lor!? Nimic mai potrivit, de cât versul lui Mureşan... *„Pe voi vĕ nimiciră a pismei rĕutate şi órba neunire .....“*

Sĕ se dee prilej copiilor a admira frumseţile naturii misterióse, şi întrebând de causele şi efectele lucrurilor, sĕ li-se dee rĕspunsuri momentane.

O mare scădere din nepăsare, nepricepere, nebăgare de sémă sau lene, se observă şi în acest punct în familiile ţĕranilor nostri. Prin ce *nu numai că se pune stavilă* desvoltării diferitelor sentimente, *dar' se opreşte atenţiunea sufletului copiilor* de a se apropia de sferele revelaţiunei divine. Copiii cari întrebând de causele şi efectele lucrurilor, sunt mereu returaţi prin: *„Mai taci“ / „Nu 'ţi tot umble gura!“ „N'am răgaz tot de tine!“* etc., nici-când nu vor ajunge a lăuda pe Dzeu în psalmi, ca împĕratul păstor din Biblie.

Rolul mamei în educaţiune se estinde mai departe în a nu creşte copii hipocondrici prin învĕlirea curajului în visiuni, halucinaţiuni şi superstiţiuni.

De aceea se numĕră ca o scădere în educaţiunea copiilor, dacă vor istorisí persónele familiare acestora despre şolomonari, strigoi, mama pădurii, pricolici şi despre câte dihănii tóte. Potenţat va fi rĕul, dacă în urma acestora venind incidental o furtună oribilă, auţindu-se o bubuitură, sau un muget surd într'o localitate părăsită, va produce gróză înaintea copiilor. In urmarea unei astfeliu de proceduri creşti un copil cu *spirit întunecat*, care în tot locul şi timpul va purta frică de forţe naturale şi fiinţe închipuite, pe când dacă vei istorisí folosul real al fenomenelor şi forţelor naturale, vei avé resultatul contrar: vei lumina spiritul copilului şi 'l vei aduce într'acolo, sĕ laude pe Acela, care tóte le-a creat spre binele şi folosul omenimii.

Religiositatea întemeiată pe sublimele concepte: *credinţă, dragoste şi nădejde*, nu putem spune, că ar fi indiferentă în familiile, unde mama e iubitóre de Dzeu şi tata energic. Românul pórtă insigniile credinţei creştineşti pe emblemele şi tóte recuisitele sale şi sunt convins, că chiar şi în inima sa.

Una, sau două scăderi generale şi în acest punct avem de increstat la rĕvaş pentru familiile ţĕrăneşti, şi anume: Obiceiul rĕu al unora din părinţi de a se esprima într'o nenorocire, ce l'a ajuns, în presenţa copiilor, prin frase cari contestéză dreptatea lui Dzeu, precum: „Şi-a uitat Dzeu de mine“, „Nici Dzeu nu face dreptate“ ş. a. Ear' în alte casuri li-se presintă mórtea ca un ce oribil plină de chinuri şi dór' superfluă. In loc de a se arăta, că acésta nepĕtrunsă taină a creaţiunii e o lege naturală, care alină multe chinuri şi suferinţe şi e o trecere uşóră la o nouă viĕţă.

Nu permite jocul minciunii pe buzele copilului tĕu nici-când.

E de condamnat faptul, când un părinte vede triumf intelectual în aceea, dacă copilul seu ştie aşeza minciuna la loc potrivit. Mărit va fi rĕul, când un părinte obicinuit a face „trebşóre“ fără ştirea celuilalt, foloseşte anume istetimea copilului spre a încolăci o minciună în jurul adevĕrului.

Mărginéscă-se trebuinţele şi în special dorinţele copiilor la minimul posibil, ca sĕ fie feriţi de a se încuiba într'înşii prea de timpuriu delicioul luxului, şi trebue dedat încă de mic copilul la ordine şi punctualitate, căci: *„Ordo est anima rerum“*. (Va urma.)

Din Zerneşti.

— Inceperea anului şcolar. —

Ziua sfintei cruci.

Inceputul anului şcolar, credincioşi fiind şi noi strămoşescului obiceiu românesc, s'a făcut în Zerneşti cu invocarea ajutoriului celui Atotputernic. E bine şi recomandabil, ca şcóla sĕ se încépă totdéuna cu óre-care solemnitate, mai ales la sate, căci numai în chipul acesta i-se dă şcólei însemnătatea care e neapĕrat de lipsă sĕ o aibă în ochii ţĕranului nostru.

Trebue cu ori-ce preţ făcut poporul nostru sĕ înţelégă, că şcóla e isvor de nemărginite bunătăţi, pe cari le póte poseda omul, şi deci *„fără frică, cu credinţă şi cu dragoste sĕ ne apropiem“*.

Acesta e scopul ce-l urmăreşte de vre-o trei ani încóce harnica nóstră dăscălime în strînsă unire cu preoţimea şi cu presidiul comitetului parochial.

La astfel de festivităţi prin discursuri instructive fac pe popor sĕ pricépă cât de multe şi cât de mari sunt folósele ce le aduce şcóla. Singură şcóla, în legătură intimă cu biserica, e locul nostru de mântuire naţională.

Şi de când s'a zemislit acéstă fericită idee în capetele fruntaşilor nostri, an de an şcóla se începe prin o înălţătóre festivitate, la care cu drag iau parte aprópe toţi ţĕranii nostri.

Tot astfel s'a făcut începutul şi al acestui an şcolar.

Fundamentul, temelia ori-cărei bune creşteri se pune în familie şi şcóla o continuă numai. Părinţii prin învĕţături bune şi mai ales prin puterea atrăgĕtóre a esemplului, au datorinţa de a pregăti pe copii pentru şcólă. Părinţii cinstiţi cresc de regulă copii ce le sémănă lor. Şi cea mai mare crimă, pe care o pot comite nişte părinţi, e neglijarea creşterii copiilor sau esemplele rele ce le dau. „Părinţii cari dau esemple rele copiilor, sunt mai rĕi de cât cei cari îşi ucid copiii, căci acestia din urmă despart numai corpul de suflet, pe când aceia aruncă şi sufletul lor în gheenă“ — zice cu multă dreptate Marele Vasilie. Esemple de părinţi buni, demni de urmat, avem pe părinţii pământeşti ai omului Dzeu-Iisus. *Şcóla îşi are rădăcina ei cea mai puternică în tăria şi virtutea părinţilor*.

In înţelesul acesta a vorbit frumos părintele protopop, sbiciuind cu multă fineţă unele scăderi ale părinţilor ţĕrani.

Şcóla e locul unde învĕţăm „ars vivendi“, arta de a trăí ca ómeni înţelepţi şi virtuoşi în tótă puterea cuvêntului. Ignorarea şcólei aduce după sine demoralisare. Şcóla e sanctuarul, templul adevĕrului şi al moralităţii. Cu ziduri tari trebue încunjurată şcóla, ca o cetate puternică, căci în lăuntrul ei nu trebue sĕ pĕtrundă duşmanii cei mai mari ai omenimei: întunerecul, demoralisarea şi minciuna, şi mai ales în timpul acesta, când şi poporul nostru de aici e inficiat de bóla contagióşă a demoralisării adusă aici de veneticii pripăşiţi, de la cari Românul numai ce e rĕu împrumută, — şcóla e singura nóstră scăpare.

In sensul acesta a glăsuit noul nostru dascăl, fără mult încunjur zugrăvind gróznica realitate cu scăderile ei ducĕtóre la peire. Arată rana cea veninósă şi arată şi singurul ei leac: *şcóla*.

Trăim timpuri grele — vorbeşte în urmă presidentul comitetului — când se caută sĕ ni-se răpească şi limba dulce a străbunilor, păstrată cu cea mai mare sfinţenie. Şi ca sĕ putem resista acestor atacuri, numai şcóla ne póte ajuta. Căci şcóla ne luminéză mintea, ne cultivă inima şi astfel cu deplină conştiinţă şi încredere în noi înşi ne putem sĕ ne apărĕm avutul nostru. Un popor, şi mai mic, dar' cult, luminat prin şcólă, póte ţiné pept cu un duşman înzecit mai puternic. Ne dovedeşte acésta pe deplin actualul rĕsboiu. *Căci ştiinţa e putere* — zice filosoful Bacon — şi ştiinţa în şcólă se capĕtă.

Dar' şcóla póte sĕ-şi ajungă cu adevĕrat sublima ei ţintă numai dacă va avé viĕţă. Viĕţa şcólei este corpul didactic. Invĕţătorii dau viĕţă şcólei însĕ, numai dacă cu totul vor fi devotaţi sfintei lor carieri. Inarmaţi cu iubire pentru şcólă, cu ştiinţă, cu răbdare, abnegaţie, punctualitate şi înţelepciune, pot numai feri şcóla, ca nimic rĕu sĕ nu o atingă, şi pot duce la îndeplinire scopul nostru cultural.

Deci cu toţii, după frumosul obiceiu al strămoşilor nostri, cu credinţă sĕ ne adresăm cătră Acela, care tóte cu înţelepciune le ocârmueşte şi din inimă sĕ zicem: „Biruinţă dascălilor nostri asupra întunerecului dăruieşte şi cu crucea Ta păzeşte pe poporul Tĕu“.

Oct.

NOUTĂŢI

Inactivarea preturei Cisnădia. In 15 Octobre st. n. se inactivéză pretura nou-înfiinţată a Cisnădiei, cu sediul în Cisnădie, şi în acesaşi zi are sĕ-şi încépă funcţiunea oficiul pretorial. La pretura Cisnădiei aparţin comunele Sebeşul-de-jos, Boiţa, Sadu, Avrig, Sebeşul-de-sus, Bradu, Cisnădióra, Tălmĕcel, Cisnădie, Tălmaciu, Porceşti, Racoviţa, Rĕşinari, Şelimbĕr şi Veştem, — cari până acum aparţineau la pretura Sibiului.

*

Pentru arşii din Câmpeni Ilustritatea Sa dl Dr. Iosif Gall a dăruit suma de 200 cor., trimiţĕndu-i spre distribuire dlui protopop Romul Furdui şi contribuind astfel la stergerea lacrimilor celor ajunşi în nĕcaz.

*

Sfinţirea şcólei din Turda. In 25 Septembre n. s'a făcut în Turda sfinţirea şcólei gr ort. române, ridicată la stăruinţele vrednicului protopresbiter de acolo *Jovian Murĕşian*. Am primit raport amĕnunţit despre decurgerea actului de sfinţire, pe care 'l vom aduce în numĕrul proxim.

*

Controla reservistilor se ţine în Sibiiu, pentru cei aparţinĕtori la armata comună în *21 Octobre n.* în cancelaria cercului de întregire, strada Schewis nrul 34, ear' pentru cei de la honvezime în *24 Octobre n.* în casarma honvezilor, piaţa lemnelor.

*

La colecta pentru catedrală au întrat de la parochia *Lona săsescă* (tractul Cluj) următórele contribuiri: cassa bisericei 5 coróne; Vasilie Metea şi fică sa Aurelia, Filimon Ignat şi fiul-seu Nicolae, Atanasie Iepure şi soţia sa Sofia, Augustin Pomliu (?), Saymann József, câte 2 coróne; Ioan Chirca sĕtu, Grigorie Feneşan curatorul şi soţia-sa Florea, Ioan Căpuşan şi soţia sa Ana, Ioan Pavel şi soţia-sa Nastasia, George Murosan şi soţia-sa Elena, Nastasia Bodia, Toma Crişan şi soţia-sa Maria, Veress István, câte 1 coróna; de la douĕzeci şi unu credincioşi prin contribuiri cu sume sub o coróna 9 coróne 20 fileri. De tot *32 coróne 20 fileri*.

*

Faptă creştinéscă. Dr. Iosif Scherer, director de cancelarie al universităţii germane din Praga, rĕposat nu de mult, şi-a testat întrégă averea pentru scopuri de binefacere. Intrĕ alte legaţiuni a lăsat 160.000 de coróne, din cari sĕ se înfiinţeze şi susţină un sanatoriu în care sĕ capete îngrijire epilepticii, fără deosebire de religiune şi naţionalitate.

*

Plănuire de atentat contra împĕratului Vilhelm. Cum raportéză o telegramă din New-York, consulul german de acolo a căpĕtat zilele acestea o epistolă, în care i se atrage atenţiunea, că în contra împĕratului Germaniei se plănueşte un atentat din partea anarchistilor. Cam în acelaşi timp poliţia din New-York a confiscat un pachet de epistole, în cari încă se face amintire despre assasinarea împĕratului Vilhelm.

*

Societatea de lectură a elevilor de la institutul pedagogic-teologic din *Arad* s'a constituit în şedinţa de la 15/28 Septembre 1904 sub presidiul Cuvioşiei Sale domnului director seminarial Roman R. *Ciorogar* în modul următor: president Lazar Iacob, teolog c. III, secretariu Petru Marşieu, teolog c. II, notariu Aurel Borlea, ped. c. IV, bibliotecariu Miron Ciupa, teolog c. II, cassariu Nistor Blaga, teolog c. I, controlor Petru Lupaş, ped. c. IV, archivariu (v.-bibliotecariu) Iosif Stepan, ped. c. III. Comisiunea literară: Petru Popa, teolog c. III, Aurel Ciorogariu, teolog c. II, Octavian Albani, teolog c. I, Teodor Mariş, ped. c. IV, Petru Raica, ped. c. III. Comisiunea musicală: Mihail Cosma, teolog c. III, Romul Popa, teolog c. II, Sever Papp, teolog c. I, Nicolae Bîr, ped. c. IV, Iuliu Doboş, ped. c. III. Comisiunea de revisiune: Florian Goina, teolog c. II, George Todan, teolog c. I, Petru Toma, ped. c. III.

*

† **Dionisie Lula**, paroch gr.-or. în comuna Folt, tractul Orăştie, a încetat din viĕţă în mod subit, Joi în 29 Septembre a. c. la 3 ore p. m. în etate de 56 ani, şi în anul 33-lea al preoţiei. Osemintele defunctului au fost astrucate spre eternă odihnă Sâmbătă în 1 Octobre n. la 2 ore p. m. în cimiteriul bisericei gr.-or. din Turdaş. Odihnéscă în pace!

*

Alegere de notariu. Mercuri în 28 Septembre n. s'a făcut alegerea de notariu cercual în Agriş, unde aparţin comunele româneşti Agriş, Mucrĕu şi Hăşmaş. Domnul prim-pretor cercual din Iara (cott. Turdei) *Ferenczy Jenő* a pus în candidaţie pe toţi concurenţii, dintrĕ cari cu mare însufleţire a fost ales dl Emiliu *Lupanu*, întrunind totalitatea voturilor.

*

Pentru şcóla din Turda. Ministrul de culte şi instrucţiune publică a cumpĕrat cu 14.000 de coróne un intravilan nou pentru şcóla poporală magiară din Turda şi totodată a încuviinţat din budgetul ministeriului un împrumut de 79.500 coróne în scopul zidirii unui nou local de şcólă.

*

La fondul „Masa studenţilor“ de la gimnasiul public român gr.-or. din Brad au întrat de la 1/14 Iulie până 14/27 Septembre a. c. următórele dăruiri marinimóse: De la *„fondul gimnasial“* din Brad *ca cunună eternă* pentru fer. *Ioan Groza*, protopresbiter în Hălmagiu, vicepresident al representanţei gimnasiale, rĕposat la 6/VIII 1904, 20 cor. *Alex. Furduiu*, învĕţătoriu, Abrudoraş, 2 cor., *Manasie Iar*, preot în Simeria, din causa *alegerei* profesorului Dr. Pavel Oprica *de director* gimnasial în Brad, 4 cor., *I. Stefănescu*, preot în Berini, comit. Timiş, 2 cor., *Dr. Aurel Cioban*, cand. de adv. în M.-Radna, *din ansa logodnei sale* cu *dşóra Alimpia Hamzea* celebrată la 18 Sept. a. c., ca *rĕscumpĕrarea anunţurilor* de logodnă, 30 cor. Binefăcĕtorii dăruitori primĕscă espresiunea profundei mulţămite! Brad, 14/27 Sept. 1904. *Comisiunea administrativă.*

*

O vacă „achitată“. O vacă din oraşul Gyöngyös, venind séra acasă de la pĕşune şi-a parmis luxul sĕ împungă cu córnele în spate pe un pacinic cetăţean al oraşului numit. De aci supĕrare şi proces, intentat proprietariului vacii. Competent sĕ judece era căpitanul de poliţie, care ascultând acusa şi apărarea, a adus următórea clasică sentenţă: Acusa se respinge, fiind-că e dovedit, că vaca *nu cu premeditare a comis fapta*, şi fiind-că obiceiul de a împunge *i-a rĕmas încă de pe vremea când era viţea.* (Va sĕ zică *minoră!*) Sperăm, că vacile din Gyöngyös şi jur, luând act despre acésta sentenţă *„solomonică“*, vor *„manifesta“* în corpore în vre'o séră óre-care la frésta dlui căpitan de poliţie, cântându i un puternic: *Mu-u-u-u!*

*

Când se infurie muierile... Gants Rudolf, executor comunal în Gelse (comitatul Tolna) Luni în sĕptĕmâna trecută avea sĕ facă execuţie pentru birul preotului. Insoţit de un pârgariu umbla din casă 'n casă şi cuprindea deosebi haine de pat, pe cari imediat le transporta la casa comunală. Fiind pe a acasă numai femeile, acestea au început sĕ înjure, la ce executorul încă a rĕspuns cu înjurături, ear' în toiul certei a pălmuit pe o femeie. Atâta i-a trebuit! Femeile au făcut cerc în jurul lui înjurându-l şi ameninţându-l, ear' altele au alergat sĕ se aprovisioneze cu pari de prin garduri şi dărăbe de lemne de prin curţi. Executorul a trimis pe pârgariul sĕ i aducă ajutoriu de la primărie, ear' femeile vĕdĕndu-l rĕmas singur s'au năpustit pe el tocându-l în cap cu pari şi cu clomege şi bătându-l şi după ce căduse jos ameţit. Când a sosit ajutoriul de la primărie, nenorocitul era mort deja.

*

Comitatul bogătanilor In lista virilistilor comitatului Torotal pe anul 1905 sunt şi următorii: Conte Csekonics Endre cu 213 021 coróne dare directă, conte Harnoncourt Felix cu 89 980 coróne, Róbert, prinţ de Parma, cu 48.871 coróne, conte Karátsonyi Jenő cu 47.765 coróne, conte Bathyányi Lázló cu 37.322 coróne, conte Zichy Agoston cu 30.020 coróne, Csávossy Gyula cu 26.565 coróne, conte Wimpfen Simon cu 22.589 coróne, conte Karátsonyi Aladár cu 22.006 coróne, conte Nákó Sándor cu 19 964 coróne, baron Dániel Ernő cu 19.240 coróne, Karátsonyi Andor cu 17.814 coróne, conte Szapáry Pál cu 17.124 coróne, archiducele Iosif cu 17.014 coróne, baron Gerliczy Ferencz cu 14.717 coróne, Lazar Dungyerszky (ţĕran sêrb) cu 13.617 coróne, prinţ Odescalchy Géza cu 11.316 coróne, Kohner Henrik cu 10.864 coróne, baron Nikolics Fedor cu 10.824 coróne, baron Lipthay Frigyes cu 10.756 coróne. Pe lângă acestia mai sunt încă douĕzeci şi doi cu dare directă de peste 5000 coróne.

*

Mohamedanii — şi darea. Sultanul de Maroc, după îndelungată pausă în incassarea dărilor a inactivat de nou dările prescrise în Coran şi în scopul încassării a instituit executori a nume. Pe locuitorii provinciei Garb însă vestea că eară au să plătéscă dare i-a întăritat aşa de tare, în cât au prins pe dnii executori şi i-au desbrăcat nap, apoi aşa goli i-au trimis la Fez să spună sultanului că ei nu plătesc dare.

*

Cea mai mare fericire pe lume e sănătatea şi mulţi au jertfit averi întregi, ca să şi-o câştige, dar' de cele mai multe ori în-zădar. De când inventatorul crucii duple electro-magnetice R. B. nr. 86967, dl Albert Müller în Budapesta V. Vadász-utcza 45/V, a pus la dispositia lumii bolnave aparatul seu, e ştiut, că numai acésta e în stare să ajute acolo, unde alte mijlóce nu mai pot; ceea-ce documentéză din nou şi următórea scrisóre de recunoştinţă: „Preastimate dle Müller! De 30 ani am fost tot bolnăviciósă, nu puteam nici durmí, nici nu vedeam bine, nu puteam mânca, m'am simţit totdeauna rău, dar' de când mi-am adus aparatul dtale, din 23 April a. t. şi de când îl port, mă simt fórte bine, pot durmí, văd bine, am poftă de mâncare, cu un cuvênt sunt deplin sănătósă şi îţi mulţămesc din inimă că mi-ai dat eară plăcere să trăiesc. Cu stimă Rosa Schirl, văduvă de geometru, Kesmarc.

Cărţi şi reviste.

„Candela“, revistă bisericéscă-literară, redactată în Cernăuţi de profesorul Dr. Emilian Voiutschi şi cons. consistorial Alexandru Manastyrski, a apărut pe Septembre cu următoriul sumariu: Adresaţii epistolei către Galateni (de Dr. Gheorgiu), Introducere la „Cartea Iov“ (de Dr. Isopescul), Profetul Haggai (de Dr. V. Tarnavschi), tóte trei ca continuare din fascicolii anteriori, apoi scurte comunicări, întrebări şi esplicări de diferite casuri pastorale.

„Candela“ apare în fascicoli lunari şi costă 8 coróne pe an. Birourile redacţiei şi administraţiei sunt în residenţa archiepiscopéscă.

*

„Istoriografi vechi, istoriografi noi.“ A apărut şi se póte procura de la librăria archidiecesană din Sibiiu (Nagyszeben) broşura *„Istoriografi vechi, istoriografi noi“, studiu critic în chestia vechei metropolii ortodoxe române*, de *Teodor V. Păcăţian*. Preţul 2 coróne, plus 20 fileri pentru porto. Cartea e împărţită în următorii capitoli: Dogme istorice. Părintele Bunea ca scriitoriu. Punctul meu de vedere. Argumente vechi. Noua teorie. „Nandoralbensis“. Decretul regelui Vladislav. Mănăstirea voevodului Mihaiu Viteazul. Vicarii episcopilor latini. Sava Brancovici. „Unirea“. Incheiere.

Congregaţia comitatului Sibiiu.

Astăzi, Luni, la orele 9 s'a ţinut congregaţie comitatensă în Sibiiu. Membrii români s'au presentat în numér frumos.

Dintre obiectele desbătute înainte de amiazi, cel mai însemnat a fost alegerea funcţionarilor pentru cercul administrativ de nou creat al Cisnădiei.

Românii sperau, că prim-pretorul acestui cerc, ori în casul cel mai rău, pretorul, are să fie luat dintre Români. S'au făcut din vreme demersuri în privinţa acésta. Membrii saşi ai congregaţiunei au aflat însă de bine a nu împliní cererea acésta justă a Românilor, ci şi-au luat candidaţii dintre Saşi pentru ambele posturi de nou create.

In faţa acestui fapt, dat fiind că Saşii dispun de majoritate în congregaţie, Românii s'au mărginit la precisarea punctului lor de vedere într'o declaraţie solemnă, făcută din partea dlui Dr. *Liviu Leményi*, presidentul clubului român, după care apoi au părăsit *toţi* sala de şedinţe, în mod demonstrativ.

Congregaţia se va continua după amiazi, când vor vení la ordinea zilei propunerile dlui asesor consistorial *Nicolae Ivan*, în chestia monumentului lui *Iancu* şi a disolvării partidului naţional român. Comisiunea permanentă propune respingerea lor.

Studiu din sfera iconografiei orientale.

De Dr. Miron E. Cristea.

(Urmare)

In admirabil restaurata biserică a *Mirĕuţilor din Suceava* e pe boltitura altariului Maria, la mijloc. In jurul ei sunt tot îngeri întregi; în mâna drépta au un băţ lung cu cruce la vêrf, în stânga ţin globul ⊙.

Ordinea e următórea:

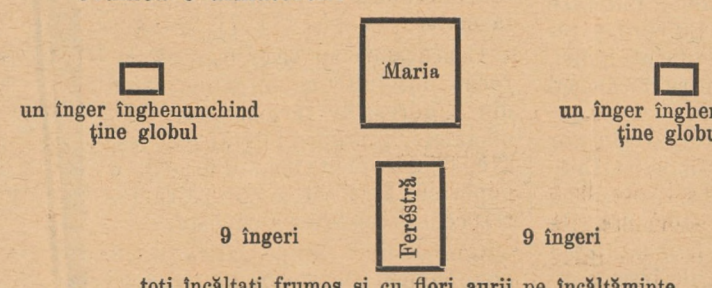

toţi încălţaţi frumos şi cu flori aurii pe încălţăminte.

Pe boltitura bisericei *greceşti din Brăila* încă e pictată Maria cu Iisus în braţe şi 2 archangeli.

Archiereii în altarele unor biserici româneşti.

In biserica din *Buşteni* se află pe păretele din fundul altariului *5 sfinţi părinţi*. Toţi sunt îmbrăcaţi în ornate archiereşti, cu *saccos*. Binecuvêntă cu drépta, ear' în stânga au câte o evangelie compactată; numai sfântul Ioan Gură de aur ţine un rotul de hârtie cu inscripţia: *„Nimenea din cei legaţi cu poftele .....“* Toţi sunt încălţaţi cu acele încălţâminte inestetice, pe cari le aflăm adese-ori la icónele ierarchilor orientali. Sunt din postav colorat şi ca nişte şoşoni.

In altariul mănăstirii de la *Sinaia* sunt 6 archierei în ornate. Sfântul *Spiridon* e cu *felon*, nu cu saccos. 5 binecuvêntă, în stânga au evangelii frumos compactate, închise; numai Ioan Gură de aur are fâşie cu inscripţia: *„Dumnezeule, ... cela ce pânea cea cerésca ....“*

In altariul de la *biserica albă* (popa Dărvaş) din *Bucureşti*, cu hramul sfântului Nicolae, se află pe lângă sfinţii părinţi şi archidiaconul Stefan, frumos pictat, în ornate de liturgie. Cu drépta ţine sus orariul, ear' în stânga are liturghieriul închis.

In altariul de la *Radu Vodă* din *Bucureşti* sunt 6 archierei; unii cu mitra pe cap, alţii cu capul gol. La o margine e archidiaconul *Stefan*, tinĕr, fără mustaţe. Ornatele sunt la toţi fórte bogate. Pe mijlocul arcului, ce stă de-asupra iconostasului, este *Iisus ca Emanuil*, tocmai de-asupra rĕstignirii din templă. In acéstă biserică găsim şi pe diaconii *Rufin* şi *Parmena*.

In *biserica grecéscă* din *Bucureşti* se vĕd mulţi sfinţi părinţi, nu în altariu, ci sus în nişte galerii. Biserica are jur de jur galerii lungi până la altariu. Sfinţii *Vasilie* şi *Grigore* sunt cu *felon*, nu cu saccos.

In biserica *Mirĕuţilor* (Suceava) sunt 50+27 archierei, dintre cari în altariu 4 mai mari: Vasilie cel Mare, Ioan Gură de aur, Grigore de Nazians, Ioan Damaschin. Toţi au vestminte bogate, unii cu felon, alţii cu saccos.

De archierei se ţin şi asistenţii lor: diaconii. Archidiaconul *Laurenţie* se află şi în biserica din *Sinaia*. Arată ca de 35—40 ani. In drépta ţine carte (liturgier) închisă, ear' pe braţul stâng chivotul, aşezat pe o năframă fină.

Archidiaconul *Stefan* din biserica *Pitar-Moşu* de la Bucureşti are orariul ca un omofor. Samănă cu archangelii făcuţi de pictorul danez *Aage Exner* la Sinaia şi Buşteni.

Proscomedia.

Proscomedia e la catedralele orientale o chiliuţă separată, în stânga altariului. Aici se îndeplineşte jertfa lui Iisus. Acésta jertfire a fiului lui Dumnezeu pentru mântuirea neamului omenesc trebue reprodusă aici, adecă *Luarea de pe cruce*[1]) a lui Iisus şi aşezarea în sicriu. Pe care părete să vină? va afla mai bine pictorul, combinând şi influinţa luminei. Acest sacrificiu ne reaminteşte la primul moment prototipul jertfei lui Iisus, adecă *jertfa lui Avram*, strămoşul lui Christos, care nu a hesitat a jertfí ce a avut mai scump pe lume, pe propriul seu fiu. Deci nicăeri nu se potriveşte înfăţişarea acestei încercări de jertfire, ca în proscomedie la un loc corespunḑĕtor, d. e. pe boltitura — plafonul — proscomediei.[2])

Apoi pe lângă jertfa lui Avram eventual şi *jertfa lui Cain şi Avel.*

In multe locuri sunt reproduse la locul acesta minuni îndeplinite cu apa: *„Maria, înfăţişată ca isvor de viĕţă“*. Minunea îndeplinită de Maria aprópe de-o mănăstire în presenţa sfântului Atanasie.

Dacă e loc corespunḑĕtor, se póte adauge icóna: Cum apare Iisus ca copil sfântului episcop Petros din Alexandria, spre a simbolisa prin acésta, că Christos apare la fie-care liturgie din nou în acest loc (vezi Mineiul din Novembre). Şi acésta icónă corespunde deci însemnătăţii locului la care se pictéză.

In capela sfântului George din mănăstirea sfântului Pavel, în Kutlumusi şi Dochiariu (Atos) aflăm în proscomedie pe *„Christos pe tron şi în grópă“*, adecă în jumĕtatea de sus e Christos purtat de cheruvimi şi tronuri şi binecuvêntând, ear' în jumĕtatea de jos Christos zace în sarcofag. Acest chip duplu e ilustraţia unei cântări de la începutul canonului din Dumineca Paştilor.

La biserica mănăstirii Lavra aflăm pe boltitură chipul lui Iisus purtat de simbólele celor 4 evangelişti, şi dedesupt jumĕtate din figura gólă a lui Iisus luat de pe cruce.

---

[1]) *„ἡ ἀποκαθήλωσις“*.

[2]) Veḑi Mineiul pe Decembre, Dumineca înainte de Crăciun.

In proscomedie trebue să fie şi o întocmire pentru spălat şi pentru apă peste tot. Mai potrivit este un mic reservoir, care — dacă se póte — să stee în legătură cu *apaductul*; ear' apa folosită să se scurgă prin o ţeve lungă în pământ.

In biserica Vergu de la Bucureşti ţevea conduce în un butoiu, făcut în pământul de sub altar din beton, dar' fără fund; aşa, că umezéla se strecură apoi cât se póte de afund. Este us ritual, ca apa care s'a întrebuinţat în proscomedie, la cele mai sfinte lucrări, să se scurgă sau în pământ, sau să se arunce în apă curgĕtóre.

Asemenea trebue o *masă* pentru cosmedie, cu celelalte întocmiri de lipsă, închise în un sicriu anume croit.

Pomelnicul ctitorilor.

Proscomedia la unele biserici româneşti.

Proscomedia *metropoliei de la Iaşi* este, ca şi diaconieriul, o odaie mărişóră; are întrare atât din altariu cât şi din naie, pe o uşă de lângă uşa diaconéscă din stânga. De-asupra locului unde se pregătesc darurile e icóna lui Iisus, numai de ½. Sub el cruciş puse: o cruce lungă în stânga, o suliţă şi un băţ lung cu burete în vêrf, în drépta. Printre ele 2 capete de îngeri; ear' de desupt potirul.

La biserica *Mirĕuţilor* (Suceava) e un rug, pe care se jertfeşte un miel. Sus un înger, ear' jos îngenunche un bărbat şi o femee şi se rógă. E scris: „Rugăciunea lui Manŭe“.

La *Radu Vodă* (Bucureşti) am aflat bustul lui Iisus binecuvêntând şi cu potirul.

La catedrala din *Cernăuţi* e Iisus după rĕstignire. E în picióre. Ii curge sângele din mâni, ear' 2 îngeri prind sângele în douĕ potire.

Diaconieriul.

In drépta altariului se află o altă odăiţă, întocmai ca şi proscomedia, numită greceşte Diakonicon—Vestmîntĕria, ruseşte Rîzniţa. Ea nu serveşte spre scopuri liturgice speciale, ca celelalte douĕ părţi, de aceea nici pictura din ea nu este *strict* prescrisă şi fixată.

Considerând, că în bisericele catedrale oficiază metropoliţi, archiepiscopi, episcopi, încunjuraţi de înalta lor suită, constătátóre din preoţi cu ranguri călugăreşti superióre, considerând că pe aici este pentru clerul liturgisitor întrarea în altar, am aflat de potrivit a proiecta pentru boltitura diaconieriului un *călugăr model*, îmbrăcat în rasă monachală, d. e. pe *Vasile cel Mare*, ca călugăr. El este autorul şi sistemisatorul regulelor referitóre la traiul cinului călugăresc. Ori pe *Isaia*, bĕtrân. Pe rotulul, ţinut în o mână, inscripţia: *„De vei perde aur, poţi ear' a 'l găsí; ear' perḑând vremea, cum o vei mai găsí? Deci nevoeşte-te, pentru-ca să dobândeşti mântuirea“*; sau *„Călugărul care nu va suferí ocări, defaimări şi sudalme cu mulţămită, nu este călugăr“*.

Ori pe *Ioan singuraticul*, ţinênd inscripţia:

„De vei iubí cucernicie şi înfrênare cu minte dréptă, te vei înălţa din tóte părţile.“

Pe păretele din stânga întrării se póte aplica *archangelul Mihail*, în drépta cu sabie, ear' în stânga hârtie cu inscripţia:

„Către cei-ce nisuesc cu inimi necurate în casa cea dumnezeéscă a preacuratului Dumnezeu, fără de milostivire întind sabia mea şi taiu“; sau *„Archistrateg al lui Dumnezeu sunt, purtând sabia, şi pe cei-ce întră aici cu frică, îi păzesc, îi apĕr, bat rĕsboiu pentru dînşii, şi îi acoper; ear' pe cei-ce întră cu inimi întinate, cu amar îi taiu cu acésta sabie.“*

De altă parte *archangelul Gavriil*, ţinênd în mâna dréptă condeiu; ear' în stânga hârtie cu inscripţia: *„Condeiu iute scriitor ţin în mâni şi scriind făgăduinţele celor ce întră aicia; pe cari de le vor păzí, îi păzesc în milă; ear' pe cei ce nu le păzesc îi stâng numai de cât.*

Eventual se pot picta aici diaconi.

Stefan I mucenic; tinĕr fără barbă.

Roman cântăreţ, diacon tinĕr, înfierând barba.

Laurenţiu.

Euplu, diacon tinĕr.

Rocsin, diacon tinĕr.

Parmena, diacon din cei şepte.

Aitala, tinĕr fără barbă, înfierând mustaţa.

Neavênd diakoniconul o specială destinaţiune liturgică, ci folosindu-se pentru păstrarea în dulapuri a vestmintelor şi odórelor preoţeşti, etc., nu este de lipsă, ca pictura lui să stee în stînsă legătură şi să corespundă luării de pe cruce a lui Iisus din proscomedie. Ceva paralelism totuşi aflăm în multe biserici între icónele din Proscomedie şi Diaconicon.

Chipului lui Iisus, purtat de îngeri din Proscomedie, îi corĕspunde aicia icóna Mariei, rugându se. E purtată şi ea de îngeri. Se zugrăveşte pe boltitură. Aşa d. e. la Lavra (biserica mănăstiri), Kutlumusi, Dochiariu etc.

In Protaton (precum şi la Lavra, Dochiariu) aflăm *sf. Treime*, simbolisată prin apariţia celor 3 îngeri înaintea lui *Avram*, celui fără de păcat. Ingerii şed în jurul unei mese (Dochiariu), ear' Avram şi Sarah îi ospetéză.

Pe păreţii laterali mai ocură chipul, când *Dzeu s'a arĕtat lui Moise ca rug de foc.* (Vezi Mineiul din 24 Martie, cântări la Bunavestire), *Moise primeşte tablele legii* pe muntele Sinai (Xenophontos), *prorocul Daniil*, cei *trei coconi* în *cuptorul cu foc.*

Rugul ne ars de foc simboliséză purureafecioria Mariei, care atinsă de darul sfânt, a *rĕmas nevătĕmată.*

Primirea poruncilor simboliséză, că precum atunci Dzeu a apărut pe muntele Sinai, aşa apare mai târziu ca copil, pe braţele lui Simion, la întimpinarea Domnului (vezi Mineiul 1 Februarie). Daniil şi cu cei 3 coconi se privesc ca prevestitorii naşterii lui Christos. (Vezi Mineiul din Dumineca nainte de Crăciun, Decembre).

(Va urma.)

[283] 1—3

Concurs

Pentru **îndeplinirea parohiei** vacante din **Chesinţ**, protopresbiteratul Lipova, în diecesa Aradului, se escrie concurs cu termin până la **12/25 Octobre 1904**.

Emolumentele împreunate cu acésta parohie sunt: 1. Una sesiune par. constătătóre din 30 jug. pământ; 2. Un intravilan parohial; 3. Birul şi stola usuată de la parohiani; 4. Intregirea dotaţiunei de la stat, după cualificaţiunea alegêndului preot.

De la recurenţi se cere cualificaţiune pentru parohíi de clasa I cu acea observare, ca întru cât nu vor fi recurenţi cu cualificaţiune de clasa I, vor fi admişi la candidare şi recurenţi cu cualificaţiune de cl. II.

Recurenţii sunt avisaţi, ca recursele lor instruite cu documentele de cualificaţiune recerută, şi adresate comitetului parohial din Chesinţ, până la terminul susindicat, sĕ le subştérnă subscrisului protopresbiter Voicu Hamsea în Lipova (Lippa); ear' în vre o Duminecă ori sĕrbătóre, cu observarea §-ului 18 din Regulamentul pentru parohíi — sĕ se presenteze în sfta biserică din Chesinţ, pentru a-şi arăta desteritatea în cele rituale.

Chesinţ, 23 August (5 Sept.) 1904.

Comitetul parohial.

In conţelegere cu mine:

Voicu Hamsea
protopresbiter în Lipova.

Nr. 75/1904. [275] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Comuna bisericéscă gr. or. din Agârbiciu, protopresbiteratul Mediaş, va da în **3/16 Octobre a. c.** la 1 oră p. m. prin licitaţiune publică minuendă în întreprindere **edificarea resp. adaptarea şcólei gr. or. române**, conform planului şi preliminariului de spese aprobat de Preaven. Consistoriu arhidiecesan dto 28 August 1903 nr. 9221 şcol. în sumă de 4791 cor. 65 fil.

Minus oferentul va fi îndatorat a depune cauţiunea recerută în bani gata, sau în hârtii de valóre la epitropia parohială.

Comitetul parohial îşi reservă dreptul a da în întreprindere lucrarea ori-cui dintrĕ oferenţi.

Planul, preliminariul de spese, condiţiunile de licitare, cum şi ori-ce informaţiuni se pot afla până la ziua licitaţiunei la oficiul parohial gr. or. din Agêrbiciu.

Agêrbiciu, în 8/21 Septembre 1904.

Comitetul parohial gr. or.

Ioan Muntean paroh gr.-or. — **Ioan Triff** not. comit. parohial.

Uimitor de eftin!

500 obiecte de podóbă numai cu 3 cor. 80 fil.

Un admir. orologiu anker de precisiune aurit, cu mers regulat, se trage la 36 ore, 3 ani garanţie, cu lanţ potrivit, 1 cravată modernă de mĕtasă pentru domni, 3 batiste fine, 1 inel frumos cu imitaţie de pétră scumpă, 1 sipcă de chihlibar pentru cigări, 1 broş elegant pentru dame (noutate), 1 oglindă admirabilă de buzunar, 1 minunat portmoneu de piele, 1 briceag, 1 păreche de bumbi pentru manşete, 3 bumbi de piept de aur-duble cu mehanism patent, un drăgălaş album cu chipuri 36 chipuri cele mai frumóse din lume), 5 obiecte de haz (pentru tinĕr şi bĕtrân), 1 epistolar, 20 obiecte importante de corespondenţă şi alte 400 diferite obiecte, de lipsă în casă. Tóte împreună cu orologiul, care e singur vrednic banii, **costă numai c. 3·80**. Se pot procura pe lângă ramburs sau trimiţêndu-se banii înainte de la

[272] 1—1 **Versandthaus**

S. URBACH, Krakau nr. 54/K.

NB. Pentru obiectele neconveniende se ritrimit banii.

Un tinĕr român, absolvent de gimnasiu dă

ore de privat

pentru studii de la gimnasiu. —, Informaţii se capĕtă la administraţie. [280] 2—3

„Hotelul comunal"

din **Sĕlişte**

se dă în arêndă

pe anii 1905, 1906 şi 1907 pe lângă licitaţie cu oferte. Preţul strigării **4000 coróne.**

Ofertele vor cuprinde 400 cor. vadiu şi declaraţia că condiţiunile (cari stau la v dere publică în cancelaria comunală) sunt cunoscute.

Licitaţia se încheie la **9 Octobre c.** 10 ore a. m.

(277) 1—2 **Primăria com. Sĕlişte.**

Nr. 386. [279] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** la şcóla confesională gr. or. din parohia **Vima-mică**, protopresbiteratul Cetăţii-de pétră, se publică concurs cu termin de **20 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt salariu anual de 600 coróne, din care 520 coróne ajutoriu de la stat, 80 coróne repartiţie pe popor, cuartir în edificiul şcólei, grădină de legumi şi lemne pentru încălţitul salei de învĕţămênt.

Doritorii de a ocupa postul acesta vor avé a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral (p. u. K.-Monostor) până la terminul indicat; cel ales va fi îndatorat a instrua copíii de şcólă în cântările bisericeşti şi a cânta cu ei în biserică la sânta liturgie.

Fênaţe, la 9 Septembre 1904.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Cetatea-de pétră.

In conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Teodor Şovrea
adm. prot.

---

[282] 2—3

Concurs din oficiu.

Pentru ocuparea definitivă a postului I. de **învĕţatoriu** devenit vacant şi a postului de **al II. învĕţatoriu** de nou sistemisat la şcóla confesională gr. or. din comuna curat românéscă **Marcoş**, protopresbiteratul Trei scaune, se escrie concurs din oficiu cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu aceste douĕ posturi sunt pentru fie-care:

1. Salariu în bani din mijlócele comunei bisericeşti solvibili în rate lunare decursive 300 cor.

In acéstă sumă e computat jumĕtate din venitul cantoral, adecă 40 coróne de fie-care.

2. Salariu în bani de la stat pentru fie-care câte 300 cor.

Afară de acestea:

3. Din pădurea comunei bisericeşti cumpĕrată spre scopul acesta pentru fie-care lemne în preţ de cel puţin doi stângini în valóre de 15 cor.

4. Grădină lângă şcólă de circa 400□ o vor folosí până la altă rênduială în părţi egale ambii învĕţători, fiind îndatoraţi pentru acésta a instrua pe elevi în pomărit şi legumărit. Folosinţa în valóre de 5 cor.

5. La cuincuenale vor fi îndreptăţiţi numai după un serviciu neîntrerupt de cinci ani la acéstă şcólă.

Aceste posturi fiind împreunate cu cantoratul concurenţii sunt poftiţi a şi arăta desteritatea în cântări şi tipic mai nainte de ziua alegerii. Concursele le vor adresa oficiului protopresbiteral concernent.

Breţcu, în 10 Septembre 1904.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaune cu reşedinţa în Breţcu (Bereczk).

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 620 1904. [281] 2—3

Concurs din oficiu.

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** din comuna mai jos numită, protopresbiteratul Zarand, prin acésta se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român".

Lunca Cărăstău, post ambulant (în fie care zi de sĕptĕmână afară de Dumineci şi sĕrbătorile legate se ţine şcólă a. m. Lunca p. m. Cărăstău); salariu 600 cor din repartiţie pe popor, cuartir şi lemne de foc.

Recurenţii cari pe lângă plata din concurs ar mai face pretensiuni şi la cuincuenalele după anii de serviciu din alte comune, au sĕ şi esprime acelea pretensiuni în petiţiile lor de concurs, pentru ca comunele sĕ se ştie orienta la alegere.

Cei ce vor fi aplicaţi sunt obligaţi a instrua elevii şcólei de repetiţie şi de grădinărit, a-i învĕţa cântările bisericeşti şi a cânta cu ei în biserică.

Reflectanţii au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Cererile instruite în regulă au sĕ le aştérnă în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Zarand.

Brad, la 7 Septembre 1904.

V. Damian
protopresb.

Se primeşte **una sau doue fete de şcólă sau alt învĕţămênt** la o familie română inteligentă cu tótă întreţinerea, unde póte profita de limba germână şi magiară; tot acolo póte primí şi ore de cânt şi pian. A se informa **strada Poplăcii mare 11**, etagiul prim. [276] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parohiei** de clasa a II. **Sĕsciori**, în protopresbiteratul Sebeş devenită vacantă în urma repausării parohului *Ioan Stoicuţa*, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Tel. Român".

Emolumentele sunt cele fasionate în tabela B. pentru dotaţia de la stat. [271] 3—3

Concurenţii au sĕ şi aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul deschis, oficiului protopresbiteral Sebeş, avênd a se presenta înainte de alegere poporului în biserică spre a cânta, respecta a celebra şi cuvênta.

Concurenţii cu pregătire de 8 clase gimnasiale vor fi preferiţi.

Sĕsciori, din şedinţa comitetului parohial, ţinută la 27 Iulie, 1904.

Zaharie Moga president. — **Vasilie Pop** notariu.

Nr. 519.

Vĕdut. Sebeş, 2/15 Septembre 1904. Oficiul protopresbiteral:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Somatosă

albumină de carne solubilă

conţine stofele nutritóre ale cărnii (corpuri de albumină şi săruri) ca prav uşor solubil, aprópe fără gust, eminent

remediu întăritor

producĕtor de apetit

pentru debili, persóne rĕmase înapoi în desvoltare, pacienţi de nervi, de piept şi de stomac, pentru lehuze, copíi cari sufer de rachitis, pentru convalescenţi etc. în formă de

Somatosă de fer

pentru cei ce sufer de **chlorosă** (Bleichsucht) recomandată de medici.

Somatosă de fer constă din somatosă, cu 2% fer în legătură organică. [98] 18—22

Somatosa produce apetit în mĕsură mare.

Se capĕtă în farmacii şi drogerii — Veritabil numai în pachet original.

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co, Elberfeld
(despărţĕmêntul farmaceutic.)

Subscrisul îmi permit a aduce la cunoştinţa on. public românesc, că în urma unei înţelegeri frăţeşti cu companionul meu Ioan Petraşcu,

Atelierul de croitorie

Petraşcu & Părău

aflător în **Strada Poplăcii** (Quergasse) **nr. 21**, pe viitor îl voiu conduce singur, sub firma proprie

Ioan Părău.

In atelierul meu se vor pregătí ca şi până acum **tot feliul de haine pentru bărbaţi, civile şi militare**, după cel mai nou fason şi cu preţuri convenabile.

Rugând on. muşterii de a păstra şi pe mai departe încredere acestui atelier, rog totodată şi on. preoţime gr. or. română, ca la casuri de eventuale trebuinţe, îndeosebi în **reverenzi**, sĕ-mi acordeze preţiósele sale comande, de cari cu atât mai vêrtos mĕ simt îndemnat a mĕ ruga, cu cât sunt fiu al acestei biserici.

Pentru serviciu satisfăcĕtor garantéză îndeajuns testimoniile mele: al şcólei de croit din Viena, şi de la diferiţi măestri, în a căror ateliere am lucrat.

Sibiiu, 7 Septembre n. 1904.

Cu tótă stima

(264) 5 **Ioan Părău**
măestru croitor.

A apărut:

Modele de cusături româneşti

de **Minerva Cosma.**

Preţul: Caetul I 50 fil., caetul II 1 cor. plus porto 5 fileri.

Libraria archidiecesană.

Au apărut în **Tipografia archidiecesană:**

Noul abecedar de **Dr. Petru Şpan**
Preţul e 40 fileri.

Călăuza noului abecedar
De acelaş. — Preţul 20 fileri.

Se pot procura de la **Libraria archidiecesană.**

Sprijiniţi industria română!

M'am mutat de sub nr. 21 sub nr. 3 strada Poplăcii.

Am onóre a aduce la cunoştinţa on. public că cu 15 Septembre mi am deschis prăvălie de croitorie modernă

Croitorie Vieneză Universală.

Prima croitorie română în comitatul Sibiiu.

Ca sĕ pot mulţămí muşterii mei, voiu lucra cu cea mai mare sirguinţă, şi îmi voiu concentra tótă praxa mea, ce mi am căştigat'o în Viena şi Budapesta, la cele mai renumite firme de branşa acésta, precum la dl Iosif Szallay, croitor de curtea împĕrătéscă şi la dl Wilhelm Skarda furnisorul curţii împĕrăteşti, la firma din urmă fiind ca primul lucrător mai mult timp.

De asemenea mi am însuşit şi o croiélă modernă şi după cel mai nou stil; acésta mi am căştigat o de la mai multe cursuri de croit din Viena, absolvându le tóte cu succes splendid. Rog on. public românesc să mĕ onoreze cu cât mai multe comande. *Probaţi şi vĕ veţi convinge*, că lucrez cu *preţurile cele mai eftine* (mai eftin de cât ori-unde). Confecţionez tot feliul de vestminte, precum uniforme de oficeri şi voluntari (specialitate pentru uniforme), finanţi, pădurari, haine de teatru, ornate şi stiharii bisericeşti, haine de salon, fracuri, salon rocuri, sacouri, paltóne, pardesiuri, raclame, ulstere, apoi şi pentru dame jachete, paltóne, etc. Tóte acestea le croesc cu dibăcie şi după cea mai nouă modă, şi le confecţionez din cele mai bune şi durabile stofe.

Nou! Nou!! Nou!!! Atrag atenţiunea domnilor preoţi şi teologi absolvenţi cu privire la *croiala reverenzilor*, că tocmai acuma am aflat un stil nou de a le croí, cu mult mai practic de cât până acuma. Totodată rog pe on. preoţime şi on. public românesc, că cine va voí ca sĕ aibă un lucru frumos, n'are de cât sĕ se adreseze către *„Croitoria vieneză universală"* a mea şi voiu face tot posibilul ca sĕ pot mulţămí muşterii mei.

[266] 4—5 Semnez cu tótă stima

Ioan Petrascu, croitoriu.

Sibiiu strada Poplăcii nr. 3. Vis-à-vis de cafeneaua „Unicum".

Prima croitorie română în comitatul Sibiiu

Sprijiniţi industria română!

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian. — Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.